

Att bryta ett våldsamt beteende (SOU 2018:37)

Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) har beretts tillfälle att yttra sig över betänkandet Att bryta ett våldsamt beteende (SOU 2018:37). SKL begränsar sitt yttrande till de delar av förslaget som mest kan påverka våra medlemmar.

Sammanfattning

- SKL är *i grunden positiv* till utredningens förslag att socialtjänstlagen utökas med ett uttalat ansvar för personer som har utsatt närstående för våld, men anser att först bör ansvarsfördelningen mellan socialtjänst och hälso- och sjukvård klargöras.
- SKL *menar* att det är en ny skyldighet för kommunerna att socialtjänstlagen utökas med ett uttalat ansvar för personer som har utsatt närstående för våld och förutsätter att finansieringsprincipen ska gälla fullt ut om regleringen införs.
- SKL *välkomnar* utredningens förslag att regeringen bör ge Socialstyrelsen i uppdrag att utreda innebörden av psykosocialt stöd, psykosocial behandling och psykologisk behandling, samt gränsdragningen insatserna emellan och ansvarsfördelningen mellan socialtjänst och hälso- och sjukvård avseende detta.
- SKL *tillstyrker* utredningens förslag att hälso- och sjukvårdslagen utökas med en fjärde punkt om att barns behov av egen information särskilt ska beaktas också i dessa ärenden.
- SKL *tillstyrker* att Kriminalvården ska få rätt att vid behov ta initiativ till och skyldighet att delta i arbetet med samordnad individuell plan (SIP). Genom förslaget regleras en ny skyldighet för kommunerna, då ska finansieringsprincipen gälla.
- SKL *avstyrker* utredningens förslag att vid behov samordna flera personers SIP.
- Utredningen skriver att socialtjänsten ska ha en ”uttrycklig skyldighet” att undersöka behovet av en samordnad individuell plan om sådan information kommer från polisen. SKL anser att det *behöver utredas vidare* hur det skulle skilja sig från den skyldighet socialtjänsten har mot andra aktörer som påtalar ett behov av SIP.

- SKL *anser att* utredningens förslag att personer som har utsatt närstående för våld och som bor tillsammans med de våldsutsatta, av kommunerna bör hänvisas till tillfälligt boende i de fall det är lämpligt med hänsyn till säkerheten för de våldsutsatta och andra omständigheter, *är oklart*.
- SKL *delar* utredningens uppfattning att arbetet med personer som utsätter närstående för våld behöver utvecklas.
- SKL *ställer sig tveksam till* utredningens förslag att en ny sekretessbrytande regel ska införas i offentlighets- och sekretesslagen om att socialtjänst och hälso- och sjukvård ska ha möjlighet att lämna ut uppgifter om enskild till polismyndighet om det på grund av särskilda omständigheter finns risk att den enskilde kommer att begå brott som avses i 3, 4 eller 6 kap. brottsbalken för vilket det inte är föreskrivet lindrigare straff än fängelse i ett år.

Sveriges Kommuner och Landstings synpunkter

Allmänna synpunkter

SKL ser en underliggande tendens i utredningen att likställa våldsutövare och våldsutsatta i nära relationer, och de behov de kan tänkas ha. SKL vill betona att det är två *olika* problem, att utöva våld i en nära relation eller att bli utsatt för detta våld. Vad det gäller barn som upplever våld i sin familj är det ytterligare ett annat. Det genererar också *olika* behov av insatser och stöd. Utövande av våld i nära relationer är maktutövande och brottsliga handlingar. De som blir utsatta för detta våld är brottsoffer, med allt vad det innebär. Barnen är också brottsoffer och med en extra utsatt och komplicerad situation. Detta motsätter inte att kunna anlägga ett helhetsperspektiv på problematiken i stort eller att samordning och informationsutbyte kan behöva ske från myndighetshåll, och förstås, som utredningen påpekar, med de våldsutsattas säkerhet i absolut främsta rummet.

SKL hade önskat tydlighet från utredningen om vilka perspektiv och utgångspunkter gällande området mäns våld mot kvinnor i nära relationer utredningen haft. Mäns våld mot kvinnor i nära relationer är ett strukturellt samhällsproblem och ett folkhälsoproblem. Våld förekommer även i samkönade relationer och män kan utsättas av en kvinna som de har en nära relation med, men det utövas huvudsakligen av män mot kvinnor. Våldet som utövas av män mot kvinnor i nära relationer särskiljer sig genom att vara betydligt vanligare, oftare upprepat, grövre och resultera i fler negativa konsekvenser för den utsatta (Brå, rapport 2009:12). Våldsutövande i nära relationer är brottsliga handlingar och fler som utövar detta våld bör lagföras. SKL menar, uttryckt i SKLs positionspapper om kvinnofrid, att våldsutövare måste hållas ansvariga för sina handlingar, ta ansvar för sitt problem och förändra sitt beteende (För kvinnofrid – mot våld i nära relationer, 2014).

SKL hade önskat att utredningen varit tydlig med att barn som upplever våld i sin familj utan att våldet direkt är riktat mot dem, är utsatta för psykiskt våld och därmed

också våldsutsatta. På flertal ställen i utredningen används också skrivningar som ”den våldsutsatta och eventuella barn”. Det, i kombination med övergripande otydlighet om barnens utsatthet för våldet, både direkt och indirekt, gör att de framstår som endast medföljande objekt istället för de individer de är, tillika brottsoffer, med sina alldeles egna behov av skydd och stöd.

SKL anser att utredningen ger en del rekommendationer på metoder och arbetssätt på delvis lösa grunder. Utredningen rekommenderar t.ex. integrerade och samlokaliserade mottagningar för våldsutövare, våldsutsatta, och de våldsutsatta barnen (s.234, 252). Samtidigt skriver utredningen att ett nationellt kunskapscentrum bör få i uppdrag att utarbeta rekommendationer för organiseringen och verksamheten vid sådana mottagningar. Utredningen framhåller också t.ex. utvärderingsresultat av den internetbaserade KBT-behandlingen IVIN som mycket positiva (s.100 - 101), utan att uttryckligen redovisa att resultaten bygger på självskattning och att det till att börja med saknades arbete med partnerkontakt varmed de våldsutsattas uppfattning av våldsutövarens eventuella förändring inte finns med i den första utvärderingen, vilket är en allvarlig brist. Behovet i dagsläget av forskning, och systematisk uppföljning och utvärdering, för att komma fram till evidensbaserade metoder och praktik i arbetet med våldsutövare i nära relationer är mycket stort varmed rekommendationer bör ges med stor försiktighet.

14.1.1 Ansvar för insatser till personer som utsätter närstående för våld ska framgå av socialtjänstlagen

- SKL är *i grunden positiv* till utredningens förslag att socialtjänstlagen utökas med ett uttalat ansvar för personer som har utsatt närstående för våld, men anser att först bör ansvarsfördelningen mellan socialtjänst och hälso- och sjukvård klargöras.
- SKL *menar* att det är en ny skyldighet för kommunerna att socialtjänstlagen utökas med ett uttalat ansvar för personer som har utsatt närstående för våld och förutsätter att finansieringsprincipen ska gälla fullt ut om regleringen införs.

SKL är i grunden positiv till utredningens förslag att socialtjänstlagen utökas med ett uttalat ansvar för personer som har utsatt närstående för våld, men anser att det är svårt att ta ställning till förslaget i sin helhet innan innebörden av psykosocialt stöd, psykosocial behandling och psykologisk behandling samt gränsdragningen insatserna emellan och ansvarsfördelning mellan socialtjänst och hälso- och sjukvård avseende detta är utrett (se 14.1.2 nedan). Det blir annars oklart vilket ansvar som läggs på kommunerna med en sådan reglering som utredningen föreslår.

Socialtjänstlagen (2001:453), SoL, är en ramlag som ger kommunerna långtgående friheter att anpassa sin verksamhet efter lokala förutsättningar och enskildas behov. Kommunens frihet begränsas bara i den mån det i lag finns bestämmelser som inskränker den. I 5 kap. 11 § SoL påtalas socialtjänstens särskilda ansvar för

brottsoffer och deras närstående. Något stöd i förarbetena till den aktuella bestämmelsen för att ansvaret även i dag skulle avse våldsutövare finns inte (se prop. 1997/98:55, prop. 2000/01:79, prop. 2000/01:80, prop. 2005/06:166, prop. 2006/07:38, prop. 2012/13:10). Att våldet utövas av närstående innebär inte att dessa betraktas som brottsoffer och det innebär inte att socialtjänsten har något särskilt ansvar enligt 5 kap. 11 § SoL. Insatser till våldsutövare ges som bistånd enligt 4 kap. 1 § SoL när den enskilde inte själv kan tillgodose sina behov eller kan få dem tillgodosedda på annat sätt. Valet av åtgärder beror på förhållandena i det enskilda fallet. Den enskilde har ingen ovillkorlig rätt att få en viss bestämd insats. Vid valet av åtgärd måste hänsyn tas bland annat till vilka alternativa resurser som finns att tillgå i kommunen (prop. 1979/80:1 Del A s. 185).

Genom förslaget regleras således en ny skyldighet för kommunerna. Vid införandet av nya åtaganden för socialtjänsten gäller finansieringsprincipen och hela insatsen ska kostnadsberäknas. Enligt SKL:s beräkning kommer den totala kostnaden för kommunerna avseende den föreslagna regleringen bli 74,5 mkr, se vidare under avsnittet Konsekvenser.

Ska förslaget genomföras anser SKL att regleringen bör införas i en helt ny bestämmelse i stället för i 5 kap. 11 § SoL. Detta i enlighet med SKLs övergripande synpunkt ovan, att det är *olika* problem att utöva våld i en nära relation eller att bli utsatt för detta våld, och att det även genererar olika behov av insatser och stöd. SKL anser att det är viktigt med tydlighet angående detta.

14.1.2 Hälso- och sjukvården bör i större utsträckning arbeta med våldsproblematik

- SKL *välkomnar* utredningens förslag att regeringen bör ge Socialstyrelsen i uppdrag att utreda innebörden av psykosocialt stöd, psykosocial behandling och psykologisk behandling, samt gränsdragningen insatserna emellan och ansvarsfördelningen mellan socialtjänst och hälso- och sjukvård avseende detta.
- SKL *tillstyrker* utredningens förslag att hälso- och sjukvårdslagen utökas med en fjärde punkt om att barns behov av egen information särskilt ska beaktas också i dessa ärenden.

I den praktiska tillämpningen av dagens lagstiftning blir gränsen mellan vad som är kommunens respektive landstingens ansvar oklar. Gränssnittet mellan vad som är att betrakta som insatser enligt socialtjänstlagen och vad som är insatser enligt hälso- och sjukvårdslagen uppfattas av huvudmännen som otydlig och leder inte sällan till svårigheter att komma överens om hur ansvaret ska fördelas mellan kommun och landsting. Kommunernas möjligheter att bedriva hälso- och sjukvård är avgränsad till särskilda verksamheter och framgår av 12 och 14 kap. hälso- och sjukvårdslagen. I

öppna verksamheter och på HVB saknar kommunen lagstöd för att ge hälso- och sjukvårdsinsatser. Det område som förefaller vålla mest diskussion är ansvarsfördelningen för psykologisk och psykosocial behandling. Enligt SKL bör därför Socialstyrelsen få i uppdrag att utreda gränserna mellan psykosocialt stöd, psykosocial behandling och psykologisk behandling generellt. Denna gränsdragningsproblematik gör sig inte enbart gällande för våldsutövarna utan gäller även spelmissbruk m.m. (se SKL:s yttrande dnr. 15/5353). Socialstyrelsen bör också få i uppdrag att definiera vad som avses med hälso- och sjukvård. SKL vill dock understryka att kommuner endast kan ansvara för sådan psykosocial behandling som är att betrakta som socialtjänst och landstingen endast kan svara för psykosocial behandling i form av hälso- och sjukvård.

SKL anser att dylika gränsdragningsfrågor bör lagstiftas och inte regleras av Socialstyrelsen i föreskrifter och allmänna råd då de kan få stora konsekvenser för kommuner och landsting.

SKL håller helt med utredningen i skrivningen att barn som lever i familjer där det förekommer våld är mycket utsatta och behöver uppmärksammas särskilt. En del i det kan vara att barnens behov av egen information från hälso- och sjukvården särskilt beaktas. SKL tillstyrker därmed utredningens förslag.

Samtidigt delar de det behovet med många andra barn i olika utsatta situationer och möjligen kan en generell formulering i lagen vara mer gynnsam än en uppräknings av specifika grupper.

14.2 Samordnade insatser

- SKL *tillstyrker* att Kriminalvården ska få rätt att vid behov ta initiativ till och skyldighet att delta i arbetet med samordnad individuell plan (SIP). Genom förslaget regleras en ny skyldighet för kommunerna, då ska finansieringsprincipen gälla.
- SKL *avstyrker* utredningens förslag att vid behov samordna flera personers SIP.
- Utredningen skriver att socialtjänsten ska ha en ”uttrycklig skyldighet” att undersöka behovet av en samordnad individuell plan om sådan information kommer från polisen. SKL anser att det *behöver utredas vidare* hur det skulle skilja sig från den skyldighet socialtjänsten har mot andra aktörer som påtalar ett behov av SIP.

SKL är positiva till att Kriminalvården får rätt att vid behov ta initiativ till och skyldighet att delta i arbetet med samordnad individuell plan (SIP). SKL anser att även andra huvudmän så som skolan, Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan och Statens institutionsstyrelse (SiS) bör få denna rätt och skyldighet för att säkerställa samordning av insatser till den enskilde.

En genomgång har visat att det finns minst ett tjugotal olika individuella planer inom vård- och omsorgsområdet samt ett antal tangerande individuella planer inom skolans område, SiS, Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan. Många medborgare har kontakt med flera huvudmän. En fungerande samverkan förenklar för den enskilde och dennes närstående då de inte behöver lägga ner tid och energi på att själva samordna olika insatser som ges av olika huvudmän. Ett sätt att både förbättra samverkan och minska antalet individuella planer är därför att fler huvudmän åläggs att arbeta med SIP. För vissa, men inte alla, huvudmän bör det även räcka med att enbart ha en SIP om den också reglerar hur deras insatser ska genomföras.

Genom förslaget regleras en ny skyldighet för kommunerna. De ska delta i [SIP:ar](#) som Kriminalvården initierar. Vid införandet av nya åtaganden för socialtjänsten gäller finansieringsprincipen och hela insatsen ska kostnadsberäknas. Enligt SKL:s beräkning kommer den totala kostnaden för kommunerna avseende den föreslagna regleringen bli 5,5 mkr, se vidare under avsnittet Konsekvenser.

SKL avstyrker utredningens förslag att införa en ny bestämmelse om möjlighet till samordning av flera individuella planer. Det är oklart hur utredningen tänker sig att samordningen ska se ut och hur sekretessfrågan ska hanteras.

Utredningen för fram att en sådan samordning av planer för den våldsutsatta och våldsutövaren skulle kunna ge vinster vad gäller säkerheten för den våldsutsatta samt eventuella barn. SKL har svårt att se vilka dessa vinster skulle vara. SKL menar att det istället skulle kunna bli en säkerhetsrisk för de våldsutsatta då en samordning skulle kunna ge våldsutövaren information och en form av inflytande som denne skulle kunna använda till fortsatt vålds- och maktutövning. Utredningen skriver att samordning endast ska kunna ske om ingen av dem det berör motsätter sig det. Det är dock inte givet att en våldsutsatt upplever att den har utrymme att säga nej till något sådant. En våldsutsatt förälder kan t.ex. vara rädd för hur dennes samarbetsförmåga kommer att bedömas om denne motsätter sig en samordning.

Dessutom finns redan i nuläget möjlighet att, om samtycke erhålls, involvera närstående vid upprättande av en SIP, och när det gäller barn behöver oftast vårdnadshavare ges möjlighet att delta. Därmed blir det också svårt att se vad utredningen tänker att förslaget ska lösa.

Utredningen skriver att socialtjänsten ska ha en ”uttrycklig skyldighet” att undersöka behovet av en samordnad individuell plan om sådan information kommer från polisen. SKL anser att det behöver utredas vidare hur det skulle skilja sig från den skyldighet socialtjänsten har mot andra aktörer som påtalar ett behov av SIP.

Utredningen föreslår att polisen ska bli skyldiga att snarast kontakta socialtjänsten när de har kännedom om att det finns behov av samordnade insatser för en person. De föreslår vidare att socialtjänsten ska bli skyldiga att undersöka behovet av en samordnad plan och om behovet finns omgående inleda arbetet med att upprätta

planen. Förslaget är inte avgränsat till våldsutövare. Andra aktörer än kommuner och landsting kan redan idag föreslå att en SIP upprättas. Dessutom ska polisen enligt 6 § polislagen redan i idag *snarast* underrätta socialtjänsten om förhållanden som bör föranleda någon åtgärd av dem. Enligt 2 kap. 7 § SoL ska kommunen tillsammans med landstinget upprätta en individuell plan när den enskilde har behov av insatser från både socialtjänsten och hälso- och sjukvården om någon av parterna bedömer att den behövs för att den enskilde ska få sina behov tillgodosedda, och om den enskilde samtycker till att den upprättas. Arbetet med planen ska påbörjas utan dröjsmål. SKL anser beaktat detta att det är otydligt vad utredningen tänker att förslaget ska lösa.

14.3 Boende för våldsutövare

- SKL *anser att* utredningens förslag att personer som har utsatt närstående för våld och som bor tillsammans med de våldsutsatta, av kommunerna bör hänvisas till tillfälligt boende i de fall det är lämpligt med hänsyn till säkerheten för de våldsutsatta och andra omständigheter, *är oklart*.

SKL anser att detta förslag är oklart. Det är inget författningsförslag utan endast ett förslag att utreda frågan vidare och därmed otydligt vad som finns att ta ställning till.

Som utredningen skriver måste de våldsutsattas skydd och säkerhet komma i första hand och hot- och riskbedömningar alltid göras. Våldsutövare i nära relationer utövar makt och kontroll över den våldsutsatta och motsätter sig oftast ett uppbrott.

Utredningen konstaterar också att en utflytt av våldsutövare idag bygger på frivillighet från våldsutövarens sida och att det i många fall medför att någon flytt inte sker, och att de särskilda boenden som finns, eller har funnits, för detta ändamål har, eller har haft, en låg beläggning.

Det föreligger även en förhöjd risk för våld, och eskalerat våld, när en våldsutsatt person lämnar/försöker lämna en våldsutövare. I vissa fall, efter noggrann hot- och riskbedömning, kan det ändå vara gångbart att de våldsutsatta får möjlighet att bo kvar, om det är vad de vill, och att våldsutövaren flyttar ut. Frågan är då om kommunerna ska ha något ansvar i det eller om våldsutövaren på egen hand ska söka sig annat boende. Förslagets skrivning är otydlig och blir därmed svår att ta ställning till. Otydligt är också vad utredningen menar med ”tillfälligt boende”, och understrykas bör att bostadssituationen i många av Sveriges kommuner är mycket ansträngd. SKL anser att ansvaret främst ska åligga våldsutövaren. Redan idag ges insatser som bistånd enligt 4 kap. 1 § SoL när den enskilde inte själv kan tillgodose sina behov eller kan få dem tillgodosedda på annat sätt. Valet av åtgärder beror på förhållandena i det enskilda fallet. I första hand är det således den enskilde som ska tillgodose sitt behov eller få det tillgodosett på annat sätt.

14.4 Centrum för samordning och kunskapsutveckling kring förändringsarbete med våldsutövare ska inrättas hos Socialstyrelsen

- SKL *delar* utredningens uppfattning att arbetet med personer som utsätter närstående för våld behöver utvecklas.

SKL delar utredningens bedömning att arbetet med personer som utsätter närstående för våld behöver utvecklas. Man behöver på nationell nivå ta fram kunskapsstöd, riskbedömningsinstrument, evidensbaserade stöd- och behandlingsmetoder samt arbeta med utbildning, implementering och uppföljning. SKL har däremot ingen bestämd uppfattning om organisatorisk form för arbetet.

Området våldsutövare i nära relationer hänger ihop med andra områden på ett nära och komplext sätt. Det finns en risk att man tappar helhetsperspektivet när man delar upp det på flera olika kunskapscentra. Om man tillskapar en kunskapscentra är det därför av stor vikt att man förebygger organisatoriska stuprör som lätt missgynnar området som helhet.

Framhållas kan även att det är svårt att se hur detta förslag går ihop med utredningens rekommendationer om integrerade och samlokaliserade mottagningar för våldsutövare, våldsutsatta, och de våldsutsatta barnen.

Om förslaget genomförs anser SKL att i ett eventuellt uppdrag till Socialstyrelsen bör utbildningsfrågan och stödet till implementering betonas, och utvecklandet av kunskapsbaserade metoder och arbetsätt för arbetet med våldsutövare i nära relationer, då Socialstyrelsen inte varit stark på dessa områden.

Angående förslaget att se över förutsättningarna för en nationell telefonlinje för hjälp och hänvisning till behandling av våldsutövare vill SKL understryka att först efter att pilotverksamheten har testats och utvärderats, först efter att det finns ett klargjort lagstadgat ansvar och tydliggjort huvudmannaskap för att ge behandling och stöd till våldsutövare och först efter att verksamheter har byggts upp över hela landet går det att gå vidare med en möjlig nationell utveckling av en sådan telefonlinje.

14.5 Sekretess och informationsutbyte

- SKL *ställer sig tveksam till* utredningens förslag att en ny sekretessbrytande regel ska införas i offentlighets- och sekretesslagen om att socialtjänst och hälso- och sjukvård ska ha möjlighet att lämna ut uppgifter om enskild till polismyndighet om det på grund av särskilda omständigheter finns risk att den enskilde kommer att begå brott som avses i 3, 4 eller 6 kap. brottsbalken för vilket det inte är föreskrivet lindrigare straff än fängelse i ett år.

Ett av kännetecknen för våld i nära relationer är att våldet är upprepat, pågår över tid, och ofta eskalerar över tid. Därmed finns det oftast redan begången brottslighet när det

kommer till myndigheters kännedom. Informationsöverföring som den utredningen föreslår behöver därför när det gäller våld i nära relationer troligen förhålla sig till sekretesslagstiftningen också gällande redan begångna brott för vilka det är föreskrivet lindrigare straff än fängelse i ett år, och även polisens skyldighet att ta upp anmälningar rörande brott som faller under allmänt åtal. SKL saknar resonemang om detta i utredningen.

En förutsättning för att uppgifter ska få lämnas med stöd av den föreslagna bestämmelsen är att det föreligger en risk för att en person ska begå brott enligt 3, 4 och 6 kap. brottsbalken. Riskbedömningen måste grundas på konkreta omständigheter. I författningskommentaren anges att det kan vara av betydelse om den enskilde tidigare har begått vålds- frids- eller sexualbrott. Enligt SKL:s mening kan en sådan riskbedömning vara svår för socialtjänstens personal att göra. Dessutom kan sekretessen brytas med stöd av 10 kap. 23 § OSL om den enskilde redan har begått vissa grövre brott (t.ex. grov misshandel och våldtäkt). Dvs. de konkreta omständigheter som enligt utredningen ger stöd för att den enskilde riskerar att begå nya brott kan redan i dag ligga till grund för ett uppgiftslämnande. Enligt förslaget får uppgiften vidare bara lämnas till polisen om det kan antas ge viss effekt. Huruvida en uppgift kan antas ha effekt för polisens arbete måste anses vara svårt för en utomstående att bedöma.

I utredningen nämns som en risk att våldsutövare i nära relationer kan dra sig för att ta kontakt med socialtjänst och hälso- och sjukvård om det kan innebära kontakt med polisen, kopplat till den sekretessbrytande regel som utredningen föreslår. SKL menar att denna risk redan finns. Något som utredningen inte nämner är risken att våldsutsatta kan dra sig för att söka hjälp och stöd. Det är t.ex. inte ovanligt att våldsutövare i nära relationer hotar den de utsätter med repressalier om de skulle kontakta polis. Många våldsutsatta vill heller inte själva göra någon polisanmälan, t.ex. p.g.a. skuld- och skamkänslor. Det kan krävas en hel del motiverande i kombination med stöd och skydd för att polisanmälningar ska komma till stånd. Det är av betydelse i arbetet med våldsutsatta i nära relationer att de själva, så långt möjligt, får avgöra om det ska göras en polisanmälan eller inte. Med rätt stöd kommer många polisanmälningar till stånd och möjligheten ökar också att de våldsutsatta klarar att fullt ut medverka i förundersökningen och därmed att fler våldsutövare lagförs.

SKL kan se att det i vissa fall kan vara positivt med en sådan sekretessbrytande regel som utredningen föreslår men ställer sig tveksam till förslaget utifrån ovanstående, och om det genomförs anser SKL att eventuella negativa konsekvenser för våldsutsatta i nära relationer bör utredas och övervägas innan genomförande.

15 Ekonomiska konsekvenser

15.3.1 Stöd, hjälp och behandling

Utredningen föreslår att 5 kap 11 § SoL utökas med en bestämmelse om socialnämndens ansvar för stöd och hjälp till personer som utsätter närstående för våld, för att dessa personer ska upphöra med våldet. Kostnaderna per insats uppskattas av utredningen till 20 000 kr och antalet berörda män till ca 2 500, vilket ger en totalkostnad på ca 50 mkr.

SKL anser att det är bra att en kostnadsanalys har gjorts men att 50 mkr är en underskattning av de kostnader som uppstår hos kommunerna som en följd av lagförtydligandet.

Socialstyrelsen nämner i en rapport från 2010¹ att behandling för män som utövar våld mot kvinnor bestod i genomsnitt av 23 samtalstillfällen under en tio månaders period. Samtidigt varierande antalet behandlingstillfällen kraftigt mellan olika program och individer och de som hade en pågående behandling hade i genomsnitt 26 samtal. SKL uppskattar därför att 25 tillfällen behövs för en genomsnittlig individ. Enligt socialstyrelsen rapport² uppgår kostnaden för en behandlingstimme inom socialtjänsten till 850 kr. Per insats blir då kostnaden alltså 21 250 kr.

I en äldre studie från 2006³ fanns det totalt 50 verksamheter som jobbade med män som utövar våld mot kvinnor. I 36 av verksamheterna som utredningen studerade närmare fann de att verksamheterna hade totalt 45 personer anställda och antalet personer som behandlades uppgick till ca 2 000. Om de övriga 14 verksamheterna skulle motsvara en genomsnittlig verksamhet skulle området totalt alltså behandla ca 2 750 män redan 2006. Man nämner även i rapporten att de som hade flest antal anställda var Stockholm, Göteborg respektive Malmö kriscentrum för män som då hade tre anställda vardera. SKL gör bedömningen att det skett en väsentlig ökning sedan 2006. Ett exempel på det är man idag i Göteborg har en dubbelt så många anställda⁴. Utöver detta har det även skett en stor befolkningsökning sen 2006. Ett mer troligt scenario är att verksamheterna idag snarare behandlar ca 3 500 män per år. **Kostnaden för den utökade bestämmelsen i SoL blir då ca 74,5 mkr.**

15.4 Konsekvenser av förslag om samordnade individuella planer (SIP)

¹ <https://www.socialstyrelsen.se/Lists/Artikelkatalog/Attachments/18090/2010-6-34.pdf>

² <https://www.socialstyrelsen.se/publikationer2018/2018-3-24>

³ Eriksson, M., H. Biller, and D. Balkmar, Mäns våldsutövande – barns upplevelser - en kartläggning av interventioner, kunskap och utvecklingsbehov, Regeringskansliet, Editor. 2006.

⁴ <http://goteborg.se/wps/portal/enhetssida/kriscentrum-for-man/om-oss/>

SKLs konsekvensanalys för SIP är i hög grad i linje med utredningens. En skillnad mot beräkningen i förslaget av tidsåtgången för SIP är de ökade restider till och från anstalter som uppstår om kriminalvården får möjlighet att bli sammankallande part. På grund av detta kan timåtgången på 8 timmar anses vara lågt beräknat. **Beräknat med 10 timmar per SIP och totalt 1 500 SIP:ar ger det en kostnad på ca 5,5 mkr.**

Totalt uppskattar SKL de ekonomiska konsekvenserna för kommuner och landsting till 80 miljoner kronor.

Sveriges Kommuner och Landsting

Lena Micko
Ordförande